

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม กรุงเทพ
เมื่อค่ำวันที่ ๒๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

วิธีชำระจิตใจ

ตั้งแต่ก่อนตอนที่เรามากเที่ยวกรรมฐาน เรียกว่าป่ามีโดยสมบูรณ์เต็มที่แล้ว ไปที่ไหนเป็นป่า พวกเนื้อพวกสัตว์ต่างๆ เต็มไปหมดทุกแห่งเลย ไม่มีใครสงวนเป็นกรรมสิทธิ์เป็นที่ของแผ่นดิน ทั่วไปหมดเหมือนกัน เพราะแต่ก่อนการซื้อขายก็ไม่มี ถนนหนทางก็ไม่มี สัตว์ป่ามีมากแต่คนไม่มากตอนนั้น ครั้นต่อมาคนมากขึ้น ที่นี้ก็เลยเกี่ยวกับเรื่องการซื้อขาย พอถนนเริ่มเข้าไปถึงไหน นั่นละป่าเริ่มถูกทำลายๆ ปลุกอ้อย ปลุกมัน สำปะหลัง ปลุกสิ่งต่างๆ ขึ้นมา แล้วก็มีการซื้อขาย ป่าก็เลยหมดไปๆ สัตว์ก็เลยหมดไปตามๆ กัน คือเรานี้เรียกว่าทัน ทันสมบูรณ์เลย เรื่องป่าธรรมชาติ เราเที่ยวทันป่าธรรมชาติโดยสมบูรณ์ จนกระทั่งมาสร้างวัดป่าบ้านตาดได้สักสิบกว่าปี จึงปรากฏว่ามีคนผ่านเข้าผ่านออกในดงใหญ่ๆ แต่ก่อนดงใหญ่เต็มไปด้วยสัตว์

ดงบ้านตาดนี้เต็มไปด้วยสัตว์ แม้แต่ที่วัดนั้นก็คือป่าสัตว์ เราไปสร้างวัดนั้น พวกแก้วพวกหมูพวกวางมีแถวนั้น ตั้งมาหลายปีสัตว์เหล่านั้นมันก็อาศัยอยู่ในป่าที่คนยังไม่ทำลาย ป่านะ ออกนอกวัดเข้ามาวัด ต่อมาก็มีรั้วลวดหนาม ที่นี้สัตว์ออกก็ตายไปๆ จนเรามีกำแพง ที่นี้ป่าถูกถางแล้วสัตว์ก็ตายไปพร้อมๆ กันเลย ดูสิสิบกว่าปีแหละคนเริ่มถากถางป่า เราสร้างวัดได้สิบกว่าปีก็ราวสัก ๒๕๑๑-๒๕๑๒ นี่ละ ป่าเริ่มถูกทำลายๆ ที่นี้คนก็เริ่มเข้าไปตั้งบ้านตั้งเรือน สุดท้ายดงทั้งหมดนี้เป็นไร่เป็นสวนไปหมดเลย มีหน้าซำยังตั้งอำเภอขึ้นมาที่นั่น เขาเรียกอำเภอหนองแสง จนกระทั่งทุกวันนี้ ที่นี้ป่าทั้งหมดกลายเป็นไร่พืชผลใหม่ๆ ขึ้นมา พวกอ้อย พวกมันสำปะหลัง พวกอะไรต่ออะไรหลายอย่างแล้วแต่เขาจะปลูก เต็มไปหมดเลย

จึงว่าเรายังดีนะ จนกระทั่งมาสร้างวัดนี้แล้วก็ไม่ค่อยได้ไปเที่ยวตามที่ต่างๆ ตามอัยยาศัยเหมือนแต่ก่อน เพราะพระเถระมีมากรุมตลอดเวลา ก็มาเกี่ยวกับเรื่องโยมแม่บวช จึงได้พาโยมแม่อยู่ที่นี่ แต่ก่อนไปสะดวงสบาย ไปที่ไหนแยกออกปับมันเป็นป่าแล้ว พวกสัตว์ต่างๆ มีอยู่ทั่วไปหมดเลย ที่นี้เมื่อสัตว์มีอยู่ที่ไหนเสือก็มีอยู่ที่นั่น คืออาศัยกินสัตว์ เสือจึงชุม มีทั่วไปหมด แต่ไม่เคยเกี่ยวข้องกับคน..เสือ มันอาศัยสัตว์เป็นอาหาร หากมีอยู่ทั่วไป ไปที่ไหนเหมือนกันหมดนะ เราเที่ยวทางภาคอีสานนี้เที่ยวมากที่สุด แล้วเป็นแบบเดียวกัน ยิ่งดงใหญ่ดงศรีชมพูนี่ด้วยแล้ว โอ๊ย สัตว์นี่มากที่สุด ดงบ้านตาดนี้สู้ไม่ได้เลย อันนั้นความกว้างมันตั้งเป็นพันเส้นขึ้นไป กว่านั้น ไปทางนั้นจดเขตหนองคาย เขตนครพนม

เขตสกลนคร เขตอุดร นี่ละป่าดงใหญ่ทั้งนั้น ไปแทบทั้งวันไม่ได้เจอบ้านคนนะ ที่ไม่เจอบ้านคนคืออะไร คือมีแต่ป่าทั้งนั้น พวกสัตว์พวกเนื้อไม่ได้กลัวคนนะ อย่างมากก็วิ่งบีบๆ เท่านั้นเอง เพราะคนไม่มากแต่ก่อน

พวกสัตว์พวกเนื้อทุกประเภทเต็มอยู่นั้นหมด ช้างก็โต มันเป็นเรื่องๆ ในดงใหญ่นั้น ดงศรีชมพู ศรีชมพูก็ดงภูสิงห์ ภูวัว ชนออกมาทางอำเภอบ้านดุง อำเภอหนองหาน ทางนั้นก็ชนออกไปทางปากคาด โพนพิสัย อันนี้ก็ชนไปทางบ้านแพง จังหวัดนครพนม อันนั้นก็ชนมาทางสกล วานรนิวาส แล้วก็มาอำเภอบ้านดุงชนอุดร นี่ละดงใหญ่ที่สุด เราได้เที่ยวมากที่สุดก็คือเขตนี้แหละ เที่ยวกรรมฐานมานี้มีสกลนครกับนครพนมที่ได้เที่ยวมากที่สุด เนื่องจากพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านอยู่ที่นั่นเป็นจุดศูนย์กลาง ไปที่ไหนๆ ก็วกเวียนมานี้ ไปที่ไหนก็วกมานี้ๆ อย่างนั้นละ ที่เราอยู่สกลนครนั้นมันก็ ๘ ปี นครพนม รวมทั้งมุกดาหาร แต่ก่อนมุกดาหารเป็นอำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม รวมเข้าไปถึงตัวนครพนม เข้าไปถึงดงศรีชมพูอะไรๆ น้ำมันทำเลที่เที่ยวกว้างขวางมากที่สุด

นี่กำลังพรรณนาถึงเรื่องป่าเรื่องรก ดงศรีชมพุนี้กว้างที่สุด เป็นป่าเป็นดงสัตว์เต็มไปหมดเลย ช้างนี่พอ ๕ โมงเย็นเราอยู่บนเขานี้มองลงไปทางนั้น มันออกมาเที่ยวเล่นเป็นโขลงๆ เป็นฝูงๆ เรียกว่าฝูงๆ นั้นแหละ ช้างเขาเรียกว่าโขลง แต่เราไม่อยากเรียกแหละ ฝูง ช้างฝูงม้าฝูงวัวฝูงควายไปอย่างนั้นสบายดี ไปหาเรื่องเท่านั้นเชือกเท่านั้นเชือก เท่านั้นตัวเท่านั้นตัวมันสบายดี เข้าใจไหม ไปหาเปลี่ยนชื่อไปอะไร

พอตกเย็นๆ น้ำมันจะออกมาหินดานกลางแจ้ง มันจะเที่ยวหากินเต็มไปหมดมองไปมีแต่ช้างทั้งนั้น พอ ๕ โมงเย็นเริ่มไปแล้วนะ ขนาดน้ำมันออกแล้ว ๕ โมงเย็นมันออกแล้ว เริ่มออกเที่ยวเต็มไปหมด พวกสัตว์พวกเนื้อนี่ไม่ค่อยกลัวคน ดงที่ว่านี้ไม่กลัวคน เพราะคนไม่มี คนไม่ค่อยมี คือใครเข้าไปอยู่ที่นั่น แต่ก่อนมันใช้ป่าใช้มาเรีย ใครเข้าไปจากทางอุบล ยโสธร ย้ายเข้าไปอยู่ที่นั่นก็ต้องย้ายกลับ เพราะทนใช้ไม่ไหว ตายไม่ตายก็กลับบ้าน ที่นั่นนานเข้าๆ หลุกยามันก็ทัน คนหนาแน่นเข้ามา ชนกันเข้ามา ดันกันเข้ามา สุดท้ายป่าเลยหมดไปๆ

ที่ว่าดงศรีชมพูเดี๋ยวนี้ไม่มีเลย มีแต่ชื่อนะ เป็นไร่เป็นสวนไปหมดเลย หมดจริงๆ นะไม่ใช่ธรรมดา ซึ่งแต่ก่อนเราเที่ยวหมดแล้ว มันรู้หมดนี่ ไปเที่ยวป่าเที่ยวเขาเที่ยวอย่างนั้นแหละ เพราะฉะนั้นจึงตัดสันดานตนด้วยความกลัว เพราะไปที่ไหนเสือเต็มไปหมดนี้เรามักจะถูกตัดสันดานด้วยเสือนะ คือคนขี้ขลาด เอาความกล้าใส่กัน อู๊ย การตัดสันดานตัวเองนี้ เราไม่พลิกแพลงเปลี่ยนแปลงไม่ทันมันนะ กลมายของกิเลส ความกลัวความ

อะไร สำคัญมันหมายถึงแต่เรื่องกิเลสหลอกเราให้หวาดให้กลัว ทำความพากความเพียรก็ไม่ได้เรื่องได้ราว เอาธรรมแทรกเข้าไปตีเข้าไปเลย กลัวเท่าไรยังเข้า สถานที่ใดกลัวมากที่สุด ที่นี้ละสติจะดี ความหมายว่างั้น เป็นอย่างนั้นนะ

สถานที่บางแห่งไม่ว่ากลางวันกลางคืน เสือมาได้สบาย มันเป็นป่าของเขา พวกสัตว์มาได้สบาย นั้นระวังตัว ความระวังก็สติอยู่กับตัว ความเพียรมันไม่ประมาณเวลานั้น ความเพียรดี มันหากเป็นของมันเอง ถ้ามีเหตุมีอะไรน่ากลัวน่าอะไรมันจะหดเข้ามาข้างใน ตั้งตัวๆ อยู่อย่างนั้น นี้อธิบายให้ชัดกว่านั้น ยิ่งสมัยพ่อแม่ครูจารย์มันด้วยแล้วยิ่งแล้วนะ ยิ่งหนักกว่านี้ ป่าดงพงลึกอะไร สัตว์ไม่รู้จักกลัวคน พวกไก่ฟ้าไก่ป่านี้เต็มดงเต็มป่า สัตว์ประเภทต่างๆ เต็มไปหมดไม่ได้กลัวคนทำนว่า เขามาหากินของเขาขี้ขี้เหมือนสัตว์บ้านเรา เราไปมันก็ยังมิ อย่างนั้นมิ แต่รู้สึกจะมีกลัวบ้างแหละเราไป แต่กลัวก็ไม่ได้กลัวมาก ถ้าอย่างสมัยทุกวันนี้เรียกว่ามันไม่กลัว

ไปที่ไหนมีแต่พวกสัตว์เต็มป่า ไม่มีคน นานๆ จะไปเจอบ้านคน บ้านก็มีไม่กี่หลัง เขาอยู่ของเขา พวกนี้พวกทนไขป่าได้แล้ว อยู่ได้ พวกที่อยู่ทุ่งๆ อย่างทางอุบล ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ยโสธร เข้ามานี้แตกกลับเพราะไขป่า มันตายจริงๆ นะไขป่า ไอ้เรานี้เรื่องไขป่าโชกโชกที่สุด คือตามธรรมชาติทางแพทย์ทางหมอเขาว่า ไขป่านี้ถ้าเราอยู่ที่นั่นมันไขที่นั่นแล้ว จากนั้นมันก็ไม่ไขถ้าอยู่ที่เก่า ต่อไปมันก็ไม่ไข ไอ้เรามันไม่อยู่ที่เก่า ปีนี้ไปที่นั่น ปีนั้นไปที่นั่น ไขป่าตลอด เอาเสียจนกระทั่ง โถ พิลึก แต่ไม่เคยเป็นอารมณ์นะว่าจะกลัวไขกลัวหนาวกลัวฝนนี้ไม่เคย

คือเข้มทิศที่มุ่งต่อธรรมนี้มันแรงกล้าแล้วมันลบไปหมด ความทุกข์ความลำบาก ความกล้าความกลัวอะไรนี้มันลบไปได้สบาย ยิ่งกลัวเท่าไรยังเข้า เพื่อจะตัดสันดานจิตที่มีตัวกิเลสหลอกตัวเอง หมุนเข้าๆ สถานที่ใดอยู่ทั้งกลางวันกลางคืนได้ระวังตลอด สถานที่นั้นความเพียรดี อยู่ไหนความเพียร สติติดกับตัวๆ สติติดกับตัวก็เรียกว่าสติรักษาจิต จิตก็ไม่เพ่นพ่านออกไป มันก็หมุนธรรมขึ้นมาๆ เวลาสติแก่กล้าเข้าไปเรื่อยๆ มันไม่ได้กลัวนะ สถานที่เรากลับแต่ก่อนกลับไม่กลัวในสถานที่นั้น มันกล้าหาญไปหมด อำนาจของธรรมขึ้นแล้วกล้าหาญชาญชัย เดินไปได้สบายเลย ถ้าอยู่ที่นั่นความเพียรดี ความขี้เกียจขี้คร้านหายหน้าไปหมด ไม่มี มีแต่ความระวังตัว ระวังตัวก็ระวังด้วยสติ สติกับจิตติดแนบกับกัน นี้ก็เป็นความเพียรอยู่ในตัว

โห ฝึกจิตธรรมานจิตนี้ลำบากอยู่มากนะ นี่เราพูดเฉพาะนิสัยของเรา ครูบาอาจารย์ทั้งหลายนี้ยกไว้เลย ท่านเก่งทั้งนั้น เก่งกว่าเราไปอีก อย่าว่าเราเก่งนะ ท่านยังเก่งกว่าเรา

วิธีการฝึกทรมานตนเองทุกแบบทุกฉบับ พระกรรมฐานมีวิชาชอกแซกซิกแซกตัดกิเลสของ ตัวเองเก่งมากนะ เราเรียนในตำรับตำราที่เห็นไปเท่านั้นไม่ได้ไปเจอของจริง ออกปฏิบัติ มันเจอแต่ของจริงทั้งนั้น ปากก็ปาจริง ๆ สัตว์จริง ๆ เนื้อจริง ๆ เลือดจริง ๆ น้ำกลั้วจริง ๆ เป็น อย่างนั้นนะ ที่นี้ไปเจออย่างนั้นเข้าการระมัดระวังรักษาจิตใจนี้ก็ดีขึ้น ๆ จิตตั้งตัวได้ ตั้งตัว ได้เพราะสถานที่แวดล้อม มันกลัว

ขณะแรกนี้จะไม่ให้จิตออก เริ่มตั้งตัว ที่ลุ่มลुकคลุกคลาน จิตมันพุ่งชานรำคาญไม่ได้ หลักได้เกณฑ์นี้ ต้องอาศัยค่าบริการเป็นสำคัญ คือค่าบริการให้ติดกับจิต สถิติให้อยู่ที่นั่น ไม่ให้คิดเรื่องสัตว์เรื่องเสือ คิดไปมันไปเพิ่ม คือกิเลสนั้นละ มันกลัวสิ่งใดมันยังคิดสิ่งนั้น มากธรรมดา มันกลัวเสือคิดเสือ กลัวผีคิดเรื่องผีมากแล้วยั่วตัวเอง ก่อกวนตัวเอง เพราะฉะนั้นจึงห้ามไม่ให้คิด ให้คิดแต่กับค่าบริการ เช่น พุทโธ เป็นต้น ให้จิตติดอยู่นั้น ไม่ให้ออก มันอยากคิดเท่าไรไม่ยอมให้ออก บังคับไว้นี้ ต่อไป ๆ จิตได้รับความอบอุ่นจาก ธรรม คือสติธรรมจดจ่ออยู่นั้นแล้วมันจะค่อยเยือกเย็นขึ้นมา หนาแน่นขึ้นมา ๆ ที่นี้สิ่งที่ เคยกลัวทั้งหลายหายไป ๆ ต่อไปก็กล้าขึ้นมาเลย นั่นเป็นอย่างนั้น ขณะก่อนกลัว ขณะหลัง กลัว

เมื่อเห็นเหตุเห็นผลอยู่อย่างนั้น ทำอย่างไรจะได้ผลมาก มันก็ต้องบึกบึน เราจึงถูก ตัดสันดานตลอด เพราะมันเคยได้อย่างนั้นนะ ถ้าจะไปทำธรรมดาภาวนาเหมือนเพื่อนฝูง ทั้งหมด สังเกตหมู่เพื่อนทำความพากความเพียร สังเกตดูถึงเวลาท่านลงเดินจงกรม ท่าน เดิน ถึงเวลาทำอะไรท่านก็ทำของท่าน เราก็ดู เราไม่เป็นอย่างนั้น มันมัดกันอยู่ตลอด จึงไป ดูท่าน เวลาที่แรกไปถึง เช่น อย่างหลวงปู่มั่นนี่ เหมือนกับว่าท่านเป็นพระอรหันต์ทุกองค์ เหมือนผ้าพับไว้ เรียบหมดเลย โห นี่มันมีพระพุทฺชนคนหนาปัญญาหยาบแต่เราองค์เดียว มันคิดในตัวเองนะ นอกนั้นท่านอาจจะไปหลาย ๆ องค์แล้ว ไม่นั่นก็ชั้นนั้น ชั้นนี้ มันคิดของมันนะ ก็มีแต่ตัวหนาแน่นตัวคลั่งกิเลสตัณหาอยู่กับเราคนเดียว ครั้นเวลา อยู่ไปนาน ๆ คอยฟังเสียงธรรมเสียงธรรมท่านคุยกับครูบาอาจารย์ ก็เริ่มรู้เรื่องฐานะของ จิตของกันและกันไปเรื่อย ๆ ที่นี้ก็เข้าใจกันไป องค์ไหนอยู่ภูมิไหน ๆ ก็รู้

ไปเบื้องต้นนี้เหมาะแต่ที่ท่านเป็นพระอรหันต์ทั้งองค์นั้นแหละ ทั้งวัดนะ คือเรียบ หมด นี่ละพระกรรมฐาน ไม่ได้มีคำว่า แสงหูแสงตานะ เรียบตลอด มองดูกันนี้ขึ้นตาขึ้น ใจตลอด ท่านเหมือนเรา เราเหมือนท่าน ไม่มีกิริยาที่แฝง ๆ ด้วยกิเลสตัณหา ให้แสงแวง ใจ ไม่มี นี่มอยู่ตลอด เวลามาคุยธรรมะทางด้านจิตใจ องค์ไหนภาวนาเป็นยังไง ๆ จะต้อง มาเล่าถวายครูบาอาจารย์ เราก็คอยฟัง องค์นั้นมาเล่าอย่างนั้น องค์นี้มาเล่าอย่างนี้ คอย

ฟังๆ แล้วก็ค่อยเข้าใจภูมิจิตภูมิธรรมของกันและกันไปเรื่อยอย่างนี้แหละ ต่อไปก็ค่อยรู้ อยู่ด้วยกันมากน้อยก็รู้เรื่องกัน แต่มารยาทเป็นอย่างนั้นละ เหมือนเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด แล้วคนคงคิดเหมาเอาว่า ถ้าใครกิริยาเรียบร้อยนั้นเป็นอรหันต์ทั้งหมดนั่นนะ ถ้าวอกแวกๆ อย่างนี้ คึกคักอย่างนี้เขาว่าเป็นลิงกันหมด เข้าใจไหม แม้จะเป็นพระอรหันต์ นี้อรหันต์ลิง เขาจะว่าอย่างนั้นใช้ไหมละ ความเหมาของโลก

มันอยู่ที่จิตใจ กิริยาอาการนี้เป็นนิสัยต่างหาก ใครเป็นนิสัยยังงิกริยาอันนั้นมัก เป็นอยู่เสมอ โดยไม่ต้องตั้งใจก็เป็น ผู้ที่สงบเจียบจนกระทั่งบรรดาพระสงฆ์ในวัดว่าท่าน เป็นพระอรหันต์อย่างนี้ก็มี เช่น พระสันตกาย มีในครั้งพุทธกาล พระสันตกาย ไม่ว่า เคลือบซ้ายมองขวา เคลื่อนไหวไปมาที่ไหนเหมือนมีสติตลอดเวลา สวยงามตลอด พระสงฆ์ทั้งวัดดูแล้ว อดใจก็จับตาจับใจ เลยสงสัยไปทูลถามพระพุทธเจ้า ก็พอดีมี สาเหตุเหมาะสม ว่าท่านสันตกายนี้ ท่านสำเร็จอรหันต์แล้วหรือ พระเถรทั้งวัดเลยเหมาว่า ท่านเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้น ดูอากัปกิริยาเคลื่อนไหวไปมา เหมือนผ้าพับไว้ตลอดเวลา

พระองค์ก็บอกว่า ยัง นั้นเห็นไหมละ พอดีประชุมขึ้นมา ในคำวันนั้นประชุม พระองค์ก็เลยแสดงถึงเรื่อง สนฺตกาโย สนฺตวาโจ สนฺตมโน สุสฺมาหิตो วนฺตโลกามิสฺส อุกฺขุ, อุปสนฺโตติ วุจฺจติ. นี้ภาษิตที่พระองค์แสดง ในวันเทศน์เกี่ยวกับพระสันตกาย ผู้มี กายอันสงบ มีวาจาอันสงบ มีใจอันสงบ และผู้ที่บริสุทธิ์หลุดพ้นกายโลกามิสเสียได้แล้ว นั้นแลเราเรียกว่า นักปราชญ์ จอมปราชญ์ ท่านแสดงไว้ว่าฉัน ที่แปลออกจากรู้ ท่านแสดง ธรรมอันนี้ พระสงฆ์ได้สำเร็จมรรคผลนิพพานตั้งหลายองค์วันนั้นนะ พระสันตกายเองก็ สำเร็จวันเดียวกัน แต่ก่อนท่านเป็นอรหันต์ดิบ ยังไม่เป็นอรหันต์สุก พอพระพุทธเจ้ามา เทศน์วันนั้น เลยกลายเป็นอรหันต์สุกขึ้นมา นี่แหละกิริยาต่างกัน

อย่างพระสารีบุตรท่านไปไหน ลีอกแล็กๆ เหมือนลิง จนกระทั่งบรรดาพระสงฆ์ ทั้งหลาย ทั้งๆ ที่รู้ท่านแล้วว่า ท่านเป็นพระอรหันต์นะ เวลาท่านมานี้ พอมองเห็น คลอง อย่างนี้ ท่านโดดข้ามไปโน้น แล้วโดดข้ามกลับมา กลับไปกลับมาอยู่จั้น เอ้ เป็นถึงอรหันต์ แล้วยังไม่แล้ว ยังเป็นถึงอัครสาวก แล้วทำไมจึงมาแสดงตัวเหมือนลิง อย่างนี้ก็ไปทูล พระพุทธเจ้า ไปฟ้องพระพุทธเจ้า ว่าพระสารีบุตรทำไมก็ว่าเป็นพระอรหันต์ ทั้งเป็นอัคร สาวก ลิ่นกิเลสทุกอย่างแล้ว เวลากิริยาอาการแสดง ทำไมจึงเป็นเหมือนลิง เช่น อย่างโดด ข้ามไปมาเป็นเรื่องตลกสนุกอยู่ในนั้นแล้วไป

อ้อ พระสารีบุตรนี้ เธอเคยเป็นลิงมาหลายภพหลายชาติ นิสัยอันนั้นจึงติดมา ที่นี้ พระทั้งหลายก็สงบเพราะพระองค์เป็นผู้ทรงตัดสินเอง อย่างพระสันตกายนี้ ท่านเคยเป็น

ราชสีห์มาตั้ง ๕๐๐ ชาติ ไม่สับสนกันเลย เป็นราชสีห์ ราชสีห์นี้มีกิริยาเหมือนแมว เหมือน มีสติตั้งระมัดระวังตัวตลอดเวลา เพราะฉะนั้นความเคลื่อนไหวของราชสีห์กับแมวจึง เหมือนกัน ที่นี้พระสันตกายท่านเคยเป็นราชสีห์มาตั้ง ๕๐๐ ชาติ ไม่สับสนกันเลย ชาติ อื่นๆ ไม่มี เป็นราชสีห์มาตลอด เพราะฉะนั้นนิสัยของเธอจึงสวยงามตลอดเวลา ตามนิสัย เหมือนราชสีห์ ท่านก็ยกมาอย่างนี้ละ นิสัยอันนี้เป็นนิสัยดั้งเดิมที่ฝังจิต

ส่วนพระสารีบุตร ท่านก็บอกว่า เคยเป็นลิง สำเร็จอรหัตต์แล้ว กิริยาที่เป็นนิสัยเดิม มันก็ออกมา โดดข้ามโน้นข้ามนี้ จนพระสงฆ์ทั้งหลายยกโทษ ทั้งๆ ที่ท่านเป็นพระอรหัตต์ แล้วท่านทำไมจึงมาแสดงอย่างนั้น อ้อ เรื่องกิริยานิสัยวาสนาไม่มีใครละได้ ละได้เฉพาะเรา ตถาคตองค์เดียว ส่วนนิสัยวาสนากิริยาที่เคยเป็นยังงั้น นั้นเป็นเรื่องนิสัยอันหนึ่ง กิเลส ขาดไปแล้ว นิสัยอันนี้ยังละไม่ได้ต้องเป็นตามเดิม นั่นละเป็นอย่างนั้น ผู้ที่ละนิสัยวาสนาได้ ก็คือ พระพุทธเจ้าพระองค์เดียว ท่านจึงว่า ใครเคยเป็นกิริยาอย่างงี้ก็เป็นอย่างนั้น เพราะ นิสัยนี้ไม่ได้ตั้งใจก็เป็น หากเป็นอยู่ตามนิสัยของตนเองๆ จึงเรียกว่านิสัย คือมันติดกิริยา อากาโร ติดอยู่ภายในจิตใจ แสดงออกมาตั้งใจไม่ตั้งใจ มันก็เป็นไปตามความเคยชินของมัน

ในครั้งพุทธกาลนั้นมีพระพุทธเจ้าเป็นผู้ตัดสิน พระสงฆ์หายสงสัยทันที ถ้างง พระพุทธเจ้ารับสั่งอะไร รื้อมาทั้งอดีตด้วยจะไม่ยอมรับได้ยังไง เช่นพระสันตกายนี้ก็บอกว่า เธอเคยเป็นราชสีห์ ที่ท่านแสดงไว้ในตำราเทียบกันี่ละ กับพระสันตกาย ราชสีห์เวลาจะ นอนนี้ มีสติตั้งกำหนดไว้เรียบร้อย อวัยวะส่วนไหน วางไว้ยังไงๆ กำหนดไว้ตายตัว ไว้ อย่างนั้น ถ้าตื่นขึ้นมาอวัยวะนี้เคลื่อน เช่นขานี้เคลื่อนไปทางนี้ ขานี้เคลื่อนไปทางนี้ ทาง เคลื่อนไปอย่างงั้น นอนใหม่ จนกระทั่งตื่นขึ้นมาอีกเรียบร้อยเหมือนเก่า ถึงจะออกไปหา กิน ท่านว่า เป็นกิริยาอย่างนั้น ระวางรักษาตัวตลอดอย่างนั้น ที่นี้นิสัยของพระสันตกายนี้ เธอก็ติดมาตั้งแต่เป็นราชสีห์ นั่นท่านแสดงไว้หมด ท่านรื้ออดีตมาพร้อมเลย เคยเป็นมา ยังไงๆ เพราะฉะนั้นนิสัยจึงไม่ได้เหมือนกัน

ที่นี้นิสัยตามที่เราผ่านมา ครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่เป็นสายหลวงปู่่มันนี้ นิสัยท่าน อาจารย์ฝั้นนี้สวยงามมาก นิสัยท่านอาจารย์มหาทองสุกนี้ก็สวยงาม นอกจากนั้นท่านก็เป็น ตามนิสัย แต่เราไม่ได้ตำหนินะ คือท่านก็เป็นตามนิสัยของท่าน แต่สำหรับสององค์นี้ มองดู เมื่อไรนั้นมโนลทั้งตาทั้งใจ กิริยาเหมือนว่าดูใครไม่เป็น อย่างท่านอาจารย์ฝั้น เหมือนดูใคร ไม่เป็น นิมม อย่างมากก็ เหนอ เท่านั้น ว่า เหนอ เท่านั้น อาจารย์มหาทองสุกก็เหมือนกัน นอกนั้นท่านก็เป็นตามนิสัยของท่าน ควรดูท่านก็ดู เหมือนๆ กันแล้วแต่นิสัยขององค์ใด เป็นไปอย่างไร ท่านก็เป็นอย่างงั้น แต่บรรดาพระสงฆ์ลูกศิษย์ลูกหา ทราบนิสัยแล้วท่านก็ไม่

ถือสาละ ไม่ถือ ฟังเสียงแกนแห่งธรรมทั้งหลายออกจากไหน ออกจากใจ นั้น หลักอยู่ที่นั่น หลักประกันตัว กิริยานี้เป็นความเคลื่อนไหวเพียงอาศัยไปชั่วกาลเวลา แต่หลักจริง ๆ คือ แกนของธรรมแท้อยู่ที่ไหน ก็คือใจ เมื่อใจถึงกันแล้วก็หมดปัญหา จะเป็นอะไรๆ ก็หมดปัญหาไปเลย เพราะฉะนั้นนิสัยของครูบาอาจารย์จึงไม่เหมือนกัน หากเป็นอยู่ในจิตนั้นละ ที่จะให้ผิดจากธรรมจากวินัยก็ไม่ผิด มันหากมีไปตามนิสัย ซึ่งไม่เหมือนกันนั้นแหละ

เราพูดถึงเรื่องของท่านเที่ยวอยู่ในป่าในเขา ท่านฝึกท่านทรมานตน ท่านเอาจริงเอาจังมากนะ เพราะฉะนั้นท่านจึงเป็นผู้ทรงมรรคทรงผลเรื่อยมา อย่างลูกศิษย์หลวงปู่่มันมีน้อยเมื่อไร ครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่มรณภาพไปแล้ว อัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุๆ ไปตั้งสิบกว่าองค์ ไม่ใช่บ่อยๆ นะ กลายเป็นพระธาตุๆ เราทราบไว้แล้วตั้งแต่ท่านยังไม่ตาย อันนี้มาเป็นที่หลัง เรื่องร่างกายเป็นเครื่องตีตราส่วนหยาบของธาตุชั้นนี้ ว่าท่านเป็นผู้บริสุทธิ์แล้ว

ตามตำราที่ท่านแสดงไว้ว่า อัฐิที่จะกลายเป็นพระธาตุได้นั้น ต้องเป็นอัฐิของพระอรหันต์เท่านั้น ท่านบอก พอมาเป็นอรหันต์แล้วก็ อ้อ ตีตราแล้วๆ แต่บรรดาพระทั้งหลายที่อยู่ร่วมกันกับครูบาอาจารย์ ท่านทราบก่อนหน้าแล้ว เพราะถอดออกมาจากใจพูดให้ฟัง จะไม่ทราบได้ยังไง จิตเป็นยังไงๆ นี้รู้หมด อันนี้ประกาศก่อนแล้ว ส่วนเวลาตายแล้ว จะเป็นพระธาตุไม่พระธาตุ สำหรับองค์ท่านเองท่านไม่เคยสนใจ องค์อื่นต่างหากสนใจ พอว่า อัฐิของท่านเป็นพระธาตุแล้ว โอ้ แน่ะ เป็นอย่างนั้นนะ มันต่างกัน

คือคำว่าเป็นพระธาตุนี้ก็ต่างกันอีกนะ คือถ้าจิตผู้ใดได้บำเพ็ญธรรม บรรลุธรรมได้อย่างรวดเร็ว แล้วตายไปเสีย ผู้นี้ก็กลายเป็นพระธาตุได้แต่เป็นช้า เพราะจิตที่บริสุทธิ์นี้ยังไม่ได้ชักฟอกธาตุชั้นนี้ โดยทางความพากเพียรตามอัธยาศัยของท่านไปนาน แล้วมาตายเสีย ธาตุชั้นนี้ยังไม่บริสุทธิ์เต็มสัดส่วน บริสุทธิ์ตามส่วนของธาตุชั้นนี้ที่เป็นส่วนหยาบนะ ส่วนจิตบริสุทธิ์แล้ว แต่องค์ไหนถ้าบำเพ็ญไปนาน ตั้งแต่สมาธิปัญญาค่อยเริ่มไปเรื่อย ชักฟอกไปเรื่อยถึงขั้นอรหันต์แล้ว ท่านนิพพานหรือตายไปเสีย อัฐิของท่านจะกลายเป็นพระธาตุได้เร็ว

คือความช้าความเร็วยู่กับการบรรลุ แล้วทรงธาตุทรงชั้นนี้อยู่ ถ้าทรงธาตุทรงชั้นนี้อยู่ไปนาน จิตธรรมชาติของท่านไม่ใช่ท่านตั้งใจชักฟอกนะ จิตที่บริสุทธิ์นี้หากชักฟอกร่างกายนี้ ธาตุชั้นนี้ ซึ่งเป็นส่วนหยาบให้เป็นของละเอียดๆๆ ไปตามส่วนหยาบของธาตุชั้นนี้ เวลาท่านมรณภาพไปแล้วอัฐิของท่านจึงกลายเป็นพระธาตุ เพราะจิตชักฟอกไว้เรียบร้อยแล้ว มันเป็นชั้นๆ ตอนๆ ไม่ใช่พอตายไปจะเป็นพระธาตุทันที มันต่างกัน การ

ครองชั้นอยู่ยาวนานหรือไม่นาน ตั้งแต่วันสำเร็จแล้ว ถ้าครองชั้นไม่นาน กลายเป็นพระธาตุก็ช้า ถ้าครองชั้นอยู่นานนี้ กลายเป็นพระธาตุได้เร็ว มันต่างกัน เพราะจิตที่บริสุทธิ์นี้อยู่กับชั้น มันเป็นการชักฟอกชั้นอยู่ในหลักธรรมชาติ ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยก็ตาม หากเป็นหลักธรรมชาติที่คอยชักฟอกอย่างละเอียดลออ ของจิตที่บริสุทธิ์ครองชั้นอยู่นั้นแล

ถ้ายังท่านเข้าสมาธิภาวนาด้วยแล้วนี้ จิตเข้ามาแล้วนี้ แล้วเป็นการชักฟอกหนักเข้าไป ท่านไม่ได้เจตนาว่าจะชักฟอกธาตุชั้นนี้ ท่านมีเจตนาเกี่ยวกับบรรลกับธรรมที่ท่านจะพิจารณาของท่านต่างหาก แต่มันเกี่ยวโยงกับธาตุชั้นนี้ เลยเป็นการชักฟอก อันนี้หนักแน่นเข้าไปอีก มากเข้าไปอีก นั่นเป็นขั้นๆ ขึ้นไปอย่างนั้น เวลาท่านมรรณภาพแล้ว กลายเป็นพระธาตุๆ อย่างพ่อแม่ครูจารย์มั่นดูเหมือนจะได้ ๔๐ กว่าปีแล้วมั้ง ท่านผ่านไปเรียบร้อยแล้ว อัฐิของท่านจึงกลายเป็นพระธาตุ

นี่ละผู้ปฏิบัติธรรม เรื่องมรรคผลนิพพานอยู่กับสวากขาตธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว ขอให้ปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัย ถ้าเป็นพระก็ให้ก้าวเดินตามหลักธรรมหลักวินัย อยู่ในกรอบของศีลของธรรม ก็เท่ากับอยู่ในกรอบแห่งมรรคผลนิพพาน จะก้าวเดินๆ เรื่อยพ้นได้เลย ไม่ต้องไปถามทานิพพานอยู่ทางโน้นทางนี้ละ อันนี้เป็นจุดใหญ่ที่จะหมุนเข้าสู่มรรคผลนิพพาน คือ ธรรมวินัย วินัยเป็นรั้วกันไม่ให้ข้ามเกิน จะออกนอกกลุ่มออกทางตกเหวตกบ่อไปเสีย

ธรรมนั้นคือ ความ پاکเพียร สติธรรม ปัญญาธรรม ชั้นติธรรม ความอดทน ประกอบความ پاکเพียร อบรมจิตใจของตน ให้เป็นลำดับลำดับไป นี้เรียกว่า ธรรม ทั้งสองอย่างนี้กลมกลืนกันอยู่ตลอดเวลาแล้ว จิตใจนี้จะค่อยผ่องใสขึ้นๆ ที่นี้ไม่ต้องไปหาที่ไหน คือใจดวงได้รับการอบรมนี้ จะแสดงเป็นมรรคผลนิพพานขึ้นมาจากใจดวงนี้ เบื้องต้นก็ค่อยสงบเสียก่อน พอสงบก็ชัดเข้าไป บำรุงเข้าไปๆ แล้วก็ค่อยละเอียดเข้าไปๆ จนกระทั่งถึงละเอียดสุดยอดผ่านเลย เป็นอย่างนั้นนะ อยู่กับหลักธรรมหลักวินัย

พระองค์จึงได้สอนว่า ธรรมและวินัยนั้นแลจะเป็นศาสดาของท่านทั้งหลาย แทนเรา ตถาคตเมื่อเราตายไปแล้ว ถ้าผู้ใดปฏิบัติตามหลักธรรมหลักวินัยนี้อยู่ พระอรหันต์ไม่สูญจากโลกนะ อานนท์ บอกชัดเจนไว้อย่างนี้ ถ้านอกจากนี้แล้วก็อย่างว่านะ ถ้าอยู่ในนี้แล้ว เป็นสวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบ เป็นอื่นไปไม่ได้

ธรรมะพระพุทธเจ้า คงเส้นคงวาหนาแน่นอยู่ด้วยความสัตย์ความจริง ถูกต้องดีงามทุกอย่าง ไม่มีที่เหลาะๆ แหละๆ ใ้ผู้ปฏิบัติมันเหลาะเหลาะต่างหาก ข้ามหัวพระพุทธเจ้าไป ข้ามหัวพระพุทธเจ้ามา เหยียบหัวพระพุทธเจ้าไปตลอด เหยียบหัวพระพุทธเจ้าคือ

ธรรมและวินัย ที่เป็นองค์แทนศาสนาของสัตว์ทั้งหลาย แล้วมันไปเหยียบหัวพระพุทธเจ้า โดยข้ามเกินหลักธรรมหลักวินัยไปเสีย มีแต่พวกตกเหวตกบ่อทั้งนั้นละพวกนี้ ไม่มีทางที่จะครองมรรคครองผล โอ้อวดก็เป็นเรื่องกิเลสโอ้อวดไปเสีย เรื่องธรรมท่านไม่ได้โอ้อวด ถึงกาลเวลาจะออกนี้ฝางเลยๆ นั้นธรรม ไม่มีผลกมีต้น ไม่มีอยากไม่มีทะเยอทะยาน ธรรมภายในใจ เป็นไปตามกาลเวลาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ควรจะออกหนักเบาเล็กน้อย จะเป็นไปเองๆ นี่ละเรื่องมรรคผลนิพพานจึงคงเส้นคงวาหนาแน่นอยู่กับธรรมวินัย สำหรับพระเราเป็นนักบวช ต้องรักษาศีลให้ดี และปฏิบัติธรรมให้ดี ส่วนฆราวาสก็ให้ปฏิบัติตามหลักของฆราวาส

ธรรมคือจิต จิตตภาวนาเป็นสำคัญมากนะ ถ้าได้อบรมจิตตภาวนานี้เข้าไป ไม่ว่าจะพระหรือฆราวาส นิสัยมีอยู่ภายในด้วยกันไม่ว่าหญิงว่าชาย นักบวชและฆราวาส นิสัยมีอยู่ด้วยกัน ถึงมาบวชนี้เป็นเทวทัตมาบวชก็มี บวชที่หนาแน่นที่สุดก็มี ไม่ใช่มาบวชแล้วจะเป็นผู้เลิศผู้เลอขึ้นทันที อันนี้เป็นเครื่องหมายต่างหากนะผ้าเหลือง โคนผมโคนคิ้ว เครื่องหมายของผู้ที่จะออกบำเพ็ญพรต เพื่อเรียนจบพรหมจรรย์ ถึงมรรคผลนิพพาน นี้เป็นความประกาศอย่างนั้นต่างหาก แต่ครั้งบวชเข้ามาแล้วทำเหลวๆ ไหลๆ แล้วไม่มีใครที่จะเป็นโทษมากกว่าผู้ที่เหยียบหัวพระพุทธเจ้าด้วยการข้ามเกินธรรมวินัย คือพวกนี้เอง ถ้าปฏิบัติตามน้อยอยู่แล้ว มรรคผลนิพพาน อย่างว่าอรหันต์มีอยู่ ไม่สูญจากโลกนะอาณนที คืออยู่กับนี่ละ กับธรรมกับวินัย

ให้ยึดหลักธรรมหลักวินัยให้ดีสำหรับพระ พวกญาติโยมก็ให้ยึดหลักความดีงามทั้งหลาย เวลาภาวนาก็เอาจุดนั้นเหมือนกัน ใจเมื่อได้รับการขัดเกลาอยู่ตลอดเวลา จะค่อยผ่องใสขึ้นเช่นเดียวกันกับพระเรานั้นแหละ ต่อไปก็ถึงเหตุถึงผล ละเอียดเข้าไปๆ ถึงมรรคผลนิพพานได้เช่นเดียวกันไม่เลือกเพศ เพศหญิง เพศชาย นักบวช ฆราวาส ไม่เลือก นิสัยปัจจัยมีอยู่ในใจด้วยกันทุกคน เมื่อพอแก่กาลแล้วพ้นได้ด้วยกัน ถ้าไม่พอก็ต้องได้อบรมไปเรื่อย ๆ

เราพูดถึงเรื่องวงกรรมฐาน ในสายพ่อแม่ครูจารย์มั่นนี้มีน้อยเมื่อไร ผู้ทรงมรรคทรงผลท่านอยู่เงียบๆ อย่างนั้นนะ เงียบๆ เหมือนไม่มีอะไร แต่กรรมฐานเข้าถึงกัน รู้กันหมดในวงกรรมฐานจะรู้เรื่องของกัน ฐานะของจิต ภูมิของจิตของธรรมองค์ไหนอยู่ยังงี้ๆ ท่านจะเข้าใจกันในวงของพระกรรมฐานเอง เวลาออกมาข้างนอกท่านก็เหมือนไม่มีหูมีตา ตาบอด หูหนวก ไปอย่างนั้น แต่พอเวลาเข้าภายในวงกรรมฐานด้วยกันแล้ว ไม่มีใครที่จะพูด

ได้จะแจ้ยิ่งกว่าพระกรรมฐานคุยกันเรื่องอรรถเรื่องธรรม เรื่องสมาธิเรื่องปัญญาสำคัญมาก ศีลท่านบริสุทธิ์เต็มเหนี่ยว

วงกรรมฐานเป็นผู้มีหิริโอตตปปะเต็มที่แล้ว ท่านไม่มีการข้ามเกิน นอกจากความผลอกก็เป็นธรรมดาด้วยกัน หรือความไม่รู้อย่างนี้ ไม่รู้มันก็ผิดพระวินัยได้ เพราะท่านไม่ยกเว้น ไม่รู้แต่ส่วนที่ผิดกับพระวินัย ก็ปรับอาบัติเป็นพระวินัย รู้แล้วขึ้นทำลง นียังไปใหญ่ สงสัยแล้วขึ้นทำลง ก็อย่าทำ ถ้าสงสัยแล้วอย่าทำ ถ้าทำปรับโทษ นั่นท่านบอกไว้อย่างนั้น ท่านมีหิริโอตตปปะเต็มตัวสิ่งเหล่านี้ท่านไม่ข้ามเกิน เรียกว่า ศีลของท่านบริสุทธิ์ จิตใจของท่านอบอุ่นด้วยศีล

ไปภวานานี้เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ เวลาเข้าจนตรอกจนมุม ในสถานที่น่ากลัว เช่นเสือก็ข่มอะไรก็ข่ม จิตใจมีความอบอุ่นด้วยศีล ถึงไม่ได้อะไร ศีลของเราบริสุทธิ์แล้ว ตายแล้วแน่ใจว่าไปสวรรค์เพราะความอบอุ่นในจิต เนื่องจากว่าตัวมีศีลสมบูรณ์ ศีลสมบูรณ์เต็มที่

จากนั้นอบรมจิตใจเข้าไปมันก็ยิ่งแน่นเข้าไปๆ จิตใจมีความสว่างไสวจากการบำเพ็ญธรรมมากน้อยเพียงไร จะรู้ตัวเองๆ สง่างามขึ้นโดยลำดับๆ ที่นี้ก็เลสตัวมีดต้อมันค่อยจางไปๆ เพราะการชำระโดยทางจิตตภาวนาอยู่ตลอดเวลา ที่นี้จิตก็ค่อยผ่องใสเพราะได้รับการบำรุงรักษาตลอด ก็ต้องมีความผ่องใสเจริญอกงามขึ้นไปเรื่อยๆ จากนั้นก็ตั้งหลักได้ เริ่มต้นตั้งแต่ตั้งสมาธิ จิตใจแน่นหนามั่นคงนี้ ตั้งหลักได้ในขั้นสมาธิ

จากนั้นก็ก้าวออกทางด้านปัญญา พิจารณาเรื่องธาตุเรื่องขั้นธแยกแยะแยกส่วนแบ่งส่วน ควรเป็นอสุภะอสุภัง ป่าช้าผีดิบผีสด ก็แยกทั้งเขาทั้งเราออกมา ที่สัตว์โลกติดกันงอมแงมนี่มาตลอดตั้งกับตั้งกัลป์ เอาปัญญาแทรกเข้าไป ความจริงจะปรากฏขึ้นมาๆ แล้วมันก็ค่อยปล่อยวาง แล้วจางไปๆ แล้วปล่อยวางได้โดยลำดับ จากนั้นสติปัญญาที่มีความละเอียดลออยิ่งกว่าขั้นวัตถุนี้ไป มันก็ก้าวเดินไปตามขั้นนามธรรม คือ ขั้นรูปธรรมได้แก่ร่างกาย ร่างกายอยู่ในกรอบของกามตัณหา ของราคะตัณหา เมื่อจิตอยู่ในอันนี้ ก็ต้องพิจารณาเรื่องวัตถุนี้ให้มาก

วัตถุก็คือ ร่างกายของหญิงของชาย ของสัตว์ ของบุคคล พิจารณาจนถึงป่าช้าผีดิบ ตั้งท่านนิมนต์พระให้ไปอยู่ในป่าช้า คือ ถ้าดูตัวเองป่าช้าผีสดมันยังไม่เห็น ให้ไปดูป่าช้าผีตายไปดูเทียบเข้าข้างใน เมื่อได้หลักได้เกณฑ์แล้ว ไปดูป่าช้าภายในตัวเองเลย นี้อยู่ในวัตถุที่จะต้องพิจารณา อสุภะอสุภัง ทุกขัง อนิจจัง อนัตตา จะอยู่ในวงนี้เต็มเหนี่ยวๆ พออันนี้

จางไปๆ จนกระทั่งราคะตัณหาหายสงสัย ขาดสะบั้นไปหมดแล้วจากการพิจารณาเหล่านี้ ส่วนวัตถุคือรูปธรรมนี้มันค่อยจางไปๆ แล้วก็หยุด จากนั้นมีแต่นามธรรม

ความคิดความปรุงอะไรๆ นี่เป็นกิเลสประเภทหนึ่ง มันก็ติดตามนี้เข้าไปเรื่อย ละเอียดย่ ต่อไปถึงเรื่องร่างกายนี้ไม่มี ถึงขั้นจิตว่างไปหมดแล้วจะมี อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ที่ไหน จิตมันว่างไปหมด ว่างไปหมดโดยลำดับ ยังเหลือแต่ภายในจิตที่ยังไม่ว่างตนเอง พิจารณาเข้าไปๆ ก็ว่างเข้าไปๆ ว่างเข้าถึงสุดขีดแล้วก็ เรื่องภายนอกว่าง แล้วเรื่องภายใน ว่างเข้าอีก ภายนอกวาง ภายในก็ว่างอีก หมดโดยสิ้นเชิง ทรงมรรคหรือไม่ทรงมรรค มันก็ รู้เอง สันทิฏฐิโก ไม่ต้องไปถามใคร รู้ขึ้นกับผู้ปฏิบัติเอง สันทิฏฐิโก ผู้ปฏิบัติจะรู้ตัวเอง ท่านก็สอนอย่างนั้น

นี่ละท่านสอนวิธีการชำระจิตใจของเรา ที่หนักมากที่สุดก็คือ พิจารณาเรื่องร่างกาย เรื่องราคะตัณหาหนักมากนะ เราพูดจริงๆ นี่ภาษาธรรม พูดอย่างตรงไปตรงมา เรื่องการ รบกับกิเลสไม่มีตัวใดที่จะรบยาก ฉลาดแหลมคมมากกว่ากามตัณหา ราคะตัณหา เกี่ยวกับเรื่องร่างกาย ที่นี้เวลาพิจารณานี้เข้าไป เรื่องเหล่านี้จะค่อยจางไปๆ พิจารณา ร่างกายก็คล่องแคล่วว่องไว ทุกสิ่งทุกอย่างคล่องแคล่วไปหมดเลย จนหาความสวดยความ งามที่จะให้เกิดความกำหนัดยินดีไม่ได้ จากนั้นมันก็ปล่อยกัน พอปล่อยกันแล้ว มันก็ไป ทางนามธรรม โดยอาศัยนี้สลบบ้างเล็กน้อยเท่านั้น จากนั้นก็ไปนามธรรมล้วนๆ ได้แก่ เจตสิกธรรม ความคิดความปรุง มันคิดเรื่องใดๆ ติดตามมันไปด้วยสติปัญญาแรงกล้า แหละ เรื่อยๆ พอหมดส่วนร่างกายนี้ไปแล้ว มันก็เป็นสติปัญญาอัตโนมัติ

สติปัญญาอัตโนมัตินี้คือเป็นเอง ขึ้นมาเอง นี่ฝึกซ้อมกามราคะนะ ที่ขาดไปแล้วสอบ ได้ ๕๐% สำหรับผู้ที่กำลังบำเพ็ญอย่างธรรมดาเหมือนเรา ไม่ใช่ผู้เป็น ขิปปากิณญา พอ ขาดๆ หมดเลย นั่น ขิปปากิณญา ขาดสะบั้นพร้อมกันหมด แต่พวกทันธาภิณญานี้ส่วน ใหญ่ขาดแล้ว ส่วนที่ปลิกๆ ย่อยๆ ยังมีอยู่ นั่นละที่นี้ชำระอันนั้นละ ท่านจึงนำอสุภะนี้มา ฝึกซ้อมๆ ฝึกซ้อมให้ละเอียดเข้าไปๆ สุดท้ายอันนี้ก็หมด ราคะหมดโดยสิ้นเชิง นั่นเป็น อย่างนั้น อันนี้ละตัวที่หนักมากที่สุด สัตว์โลกลิมบุญลิมบาปคือตัวนี้เอง ตัวนี้เรียกว่า หู หนวกตาบอดจริงๆ เวลามันได้ครอบหัวใจใครแล้วไม่รู้จักบุญจักบาป เวลาธรรมแทรกเข้า ไปมันก็รู้ๆ จากนั้นมันรู้ของมันเอง เลยจากนั้นแล้วก็ เป็นสติปัญญาอัตโนมัติ

พอผ่านกามราคะนี้ไปแล้ว ก็เป็นสติปัญญาอัตโนมัติ คือหมุ่นอยู่ตลอดเวลา ไม่ได้มี ละคำว่า เพียรๆ นอกจากเพื่อความพ้นทุกข์ เราเพียรเพื่อความพ้นทุกข์ แต่ในย่านกลางที่ กำลังเพียรนี้ไม่มี ต้องรู้เอาไว้ เพราะความเพียรกล้า ไม่รู้จักหยุดจักหย่อนตลอดเวลา ที่นี้

เวลาธรรมได้ทำงานแก้กิเลส แก้โดยอัตโนมัติเหมือนกับกิเลสผูกมัดสัตว์โลกโดยอัตโนมัติของมัน มีทุกรูปทุกนาม กิเลสเป็นอัตโนมัติ ในการผูกมัดสัตว์โลกให้ลุ่มหลงมกมายไปตาม

ที่นี้พอถึงขั้นสติปัญญามีกำลังแล้ว สติปัญญานี้จะแก้กิเลสเป็นอัตโนมัติ ตามกันไปๆ โดยละเอียดลออจนกระทั่งหมด เชื่อมเข้าไปถึงมหาสติมหาปัญญาเกี่ยวโยงกัน ที่นี้มันซึมไปหมดเลย นี่ล้วนแล้วตั้งแต่เป็นสติปัญญาอัตโนมัติทั้งนั้น คือแก้กิเลสไปโดยลำพังอยู่ที่ไหนแก้ตลอดเวลา ไม่ต้องมีเวลานั้นเวลานี้แก้กิเลส เวลานั้นจะเดินจงกรมจะนั่งสมาธิภาวนาจะแก้กิเลสไม่มี การแก้กิเลส เหมือนกับกิเลสมันผูกมัดสัตว์โลก คิดเรื่องอะไรขึ้นมาเป็นกิเลสทั้งนั้น ไม่ว่าจะย่นคิดนั่งคิดพูดคิด มองเห็นอะไรก็เป็นกิเลสไปหมด

ที่นี้เวลาธรรมได้แก้กิเลสแล้ว มองเห็นก็เป็นธรรม ได้ยินก็เป็นธรรม อะไรเป็นธรรม ไม่เห็นไม่ได้ยินก็เป็นธรรมอยู่ภายในใจ แก้กิเลส เพราะกิเลสอยู่ที่หัวใจ มันก็แก้เข้าไปโดยลำดับ นี่เรียกว่าอัตโนมัติ ถึงขั้นธรรมะฆ่ากิเลสฆ่าอัตโนมัติเหมือนกัน จนกระทั่งกิเลสขาดสะบั้นไปหมด ไม่มีอะไรเหลือเลย นั่นท่านว่า วุสิต์ พุทธุมจรรย์ งานที่หนักมากที่สุด ในพุทธมจรรย์นี้ ได้จบสิ้นลงไปแล้ว เพราะกิเลสตัวยุงที่สุดโดยลำดับลำดับมา ได้ขาดสะบั้นไปจากจิตใจแล้ว

จากนั้นมาแล้ว ท่านจะไม่มีกิเลสตัวใดให้ฆ่าให้ชำระอีกเลย นั่นเรียกว่า ท่านเสร็จงานการถอดถอนกิเลสภายในหัวใจไปแล้ว พระอรหันต์ก็ดี พระพุทธเจ้าก็ดี จึงไม่เคยแก้กิเลสอีกต่อไป พอถึงขั้นนี้แล้วหมดโดยสิ้นเชิง ไม่มีที่จะว่าแก้กิเลสตัวใดๆ เพราะมันหมดโดยสิ้นเชิง จะหาที่ไหน ท่านก็รู้ชัดๆ อยู่แล้วว่าหมดโดยสิ้นเชิงแล้ว นี่ละผู้ที่ไม่ต้องทำความเพียรเพื่อแก้กิเลสอีก หากเป็นหลักธรรมชาติ ไม่ต้องบังคับตัวเอง

จากนั้นท่านก็อยู่ทรงธาตุทรงขั้นนี้ ทรงธาตุทรงขั้นนี้ของท่านคือเปลี่ยนอิริยาบถให้สม่ำเสมอ คลี่คลายธาตุขั้นนี้ของท่านออกไปเป็นลำดับลำดับ นี่ประการหนึ่งเรียกว่า เปลี่ยนอิริยาบถ บรรเทาร่างกายด้วยการเปลี่ยนต่างๆ นานาอันหนึ่ง อันหนึ่งพิจารณาธรรมทั้งหลายภายในจิตใจของท่าน จะกว้างจะแคบ หยิบละเอียดขนาดไหน ท่านจะพิจารณาเวลาภาวนานี้อันหนึ่ง เป็นขั้นๆ จากนั้นท่านผู้มีญาณที่ควรหยั่งทราบอะไรท่านก็พิจารณาของท่านอีก อันนี้เป็นเรื่องภายใน พระท่านไม่ค่อยพูดละ นี่เรียกว่า เป็นความหยั่งทราบตามจริตินิสัยของท่านผู้สิ้นกิเลสแล้ว ท่านมีงาน

การภาวนานี้ก็เพื่อระหว่างจิตกับขั้นนี้ครองตัวได้สะดวกสบาย ให้ถึงอายุขัย ไม่สมบุกสมบันจนเกินไป ควรพักจิตก็พัก ระหว่างขั้นนี้ก็กับจิตพักกันแล้ว ขั้นนี้ความคิดความปรุงระงับไป เหลือแต่ความบริสุทธิ์ แล้วขั้นนี้ก็สงบตัวลงไป นี่ท่านภาวนาเพื่อระงับขั้นนี้

ในทฤษฎีธรรมที่มีชีวิตอยู่ แต่ท่านจะแก้กิเลสตัวใดไม่มี มีแต่ระดับชั้นบรรเทาขั้นไป เพื่อ
ครองกันไปถึงวันอวสานแห่งชีวิต เรื่องกิเลสไม่มี นี่อันหนึ่ง

อันหนึ่งพิจารณาธรรมในเวลาท่านภาวนา คำว่าพิจารณาธรรมนี้พูดยากนะ ละเอียดย
สุด สุดละเอียด กว้างขวางมากทีเดียว แต่แยบออกมาพอให้เข้าใจเท่านั้นเอง เรื่องที่จะรู้
ตามวิสัยของจิตที่หลุดพ้นไปแล้ว มันกว้างขวางมากมายจะไปทางไหน แหกกว่าไปได้หมด
ไม่มีจะติดตรงนั้น คาทรงนี่อะไรไม่มี เพราะที่ทำให้ติดให้คาก็มีแต่กิเลส กิเลสขาดสะบั้น
หมดแล้วติดกับอะไร นั้น เว้งว่างไปหมด เป็นสุญญากาศหรือว่าเป็น สุญญโต โลภ โลกั โลกันี้
สูญไปหมด มีก็จะมีแต่หลักธรรมชาติที่สว่างจ้าครอบโลกธาตุเท่านั้นเอง ท่านเรียกว่า จิต
บริสุทธิ์แล้ว หรือว่าจิตเป็นธรรมชาติ สุดชีวิตอยู่เท่านั้น

จิตดวงนี้สูญไหมละ พอมาถึงขั้นนี้แล้ว ถึงธรรมชาติ นี่ละที่สุดของจิตที่เกิดตายๆ
ในภพชาติต่างๆ ไม่หยุดไม่ถอย ที่ใครๆ ก็ว่า ตายแล้วสูญๆ มันไม่ได้สูญ มันเกิดมันตาย
หมุนไปเวียนมานี้ เพราะวัฏจักรหัวใจกับอวิชาพาให้หมุนตลอดมันจะสูญไปไหน พอ
อวิชาดับลงไปแล้ว จิตดวงนี้ก็บริสุทธิ์เต็มเหนี่ยว แล้วสูญไปไหนที่นี่ เป็นธรรมชาติขึ้นมา

นี่ละอำนาจแห่งการปฏิบัติธรรม ท่านปฏิบัติของท่านอย่างนั้น ถ้าผู้ใดมีความสนใจ
ในธรรม จะตักตวงเอาคุณงามความดีตลอดมรรคผลนิพพานเข้าสู่ใจอย่างเต็มหัวใจ ไม่
ต้องไปทูลถามพระพุทธเจ้า พอธรรมจักษันที่หัวใจนี้ยอมรับทันทีเลย นี่พูดแล้วสาธุ ไม่มีที่
จะไปทูลถามพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเป็นองค์เช่นไรก็ไม่มี ส่วนพระรูปพระโฉมนั้นมี
ต่างๆ กันเป็นธรรมดาใครก็ทราบ อยากรู้ไปเห็นอะไร ก็เหมือนหนังห่อกระดูก
เหมือนกันนี่ ธรรมชาติที่เป็นพุทธะแท้ที่เลิศเลอ ที่ว่าเป็นศาสดาแท้ คืออะไร คือความ
บริสุทธิ์ ความบริสุทธิ์อันนี้มันก็เข้ากันได้หมดเลย กับความบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้าทุก
พระองค์ พระอรหันต์ทุกองค์ เป็นอันเดียวกันหมด แล้วจะไปหาดูกันที่ไหน ก็เป็นอัน
เดียวกันแล้ว

เหมือนน้ำในมหาสมุทรไหลมาจากคลองใด ๆ หรือมาจากบนฟ้าก็ตาม พอไหลเข้า
ไปสู่มหาสมุทรก็เป็นน้ำมหาสมุทรอันเดียวกันหมดแล้ว จะไปแยกกันได้ยังไง ว่าน้ำนี้แยก
มาจากคลองนั้นคลองนี้ไม่มี เป็นน้ำมหาสมุทรด้วยกันแล้ว อันนี้จิตพอเข้าถึงดวงอันนี้แล้ว
มันก็เป็น มหาวิมุตติ มหานิพพาน เหมือนกันหมดเลย แล้วท่านจะสงสัยพระพุทธเจ้าที่
ไหน ท่านบอกว่า นตฺถิ เสยฺโยว ปาปิโย ไม่มีใครยิ่งหย่อนกว่ากันธรรมชาตินี้ เพราะฉะนั้น
ท่านจึงไม่ถามกัน พอดวงนี้มันถึงกันหมดแล้ว พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ถึงกันหมดเลย
เหมือนแม่น้ำในมหาสมุทรจ่อลงไปนี้ถึงกันหมด นั่นละธรรมแท้เป็นอย่างนั้น

ที่ท่านว่า ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเราตถาคต คือเห็นนี้ หายสงสัย อยากเที่ยวอยากดู พระพุทธเจ้าทั้งหลายไม่มี บรรดาพระอรหันต์ทั้งหลายท่านไม่อยากดู เรื่องพระรูปพระโคม ที่ท่านนิพพานที่นั่นที่นี้ นั่นเป็นส่วนสรีระ เป็นส่วนสมมุติ ส่วนวิมุตติธรรมแล้วเหมือนกันหมด แล้วธรรมนี้ใครเคยมาสอน สัตว์โลกพ้นจากทุกข์ไปเพราะธรรมของพระพุทธเจ้า เป็นธรรมที่เลิศเลอสุดยอดแล้ว จึงเป็นธรรมคงเส้นคงวาหนาแน่น ตายใจได้สำหรับผู้ปฏิบัติได้ตามภูมิของตน ๆ ที่สามารถปฏิบัติได้มากน้อยเพียงไร ผลจะปรากฏขึ้นมา ไร้ผลไม่มี

ขอให้พากันไปปฏิบัติเถอะนะ ไม่ว่าหญิงว่าชาย อุปนิสัยมีเหมือนกันหมด ไม่นิยมว่าเป็นหญิงเป็นชาย นักบวชและฆราวาส มันมีอยู่ที่หัวใจ ใครก็ไปได้หลุดพ้นได้เหมือนกัน ถ้าตั้งใจปฏิบัติ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศ เพศนี้ประกาศตนว่าเป็นนักบวช เป็นนักรบที่จะแก๊กิเลสอย่างแท้จริง ความหมายว่างั้น แต่เมื่อพลิกจากนั้นแล้ว มันบวชมาเพื่อสั่งสมกิเลส เป็นฟืนเป็นไฟเผาตนเองและเผาคนอื่นให้เดือดร้อนไปหมดอย่างนี้ก็ได้ มันเป็นอยู่กับกิเลสบังคับจิตใจ ไม่ให้หมุนไปทางธรรมให้หมุนไปทางกิเลสไปเสีย มันก็สร้างแต่ฟืนแต่ไฟเผาไหม้ทั้งตนเองและผู้อื่นนั่นแล พากันจำเอานะ

วันนี้ก็เปิดให้ฟังอย่างชัดเจน ถอดออกมาจากหัวใจ ตั้งแต่เริ่มที่ว่าปฏิบัติ ไปอยู่ในป่านั้นเขานี้ ฝึกกรรมานตน ว่าหนักก็หนักมากที่สุดเลยเราการฝึก นิสัยของเราไม่เหมือนใคร รู้สึกจะผาดโผนอยู่นะ เป็นนิสัยที่ผาดโผนเอาจริงเอาจังมากทีเดียว ถ้าลงได้ลงใจแล้วผาดเลยเชียว ไม่มีอะไรมาคัดค้านต้านทานได้ ถ้ายังไม่ลงใจยังไม่เต็มเหนี่ยว ถ้าลงใจเต็มเหนี่ยวแล้วผาดเลยเชียว นี่ก็ปฏิบัติตัวอย่างนั้น การฝึกกรรมานตนเอง ถึงขั้นจะตายเอาตายนั่นเห็นไหม มันไม่ได้กลัวตายนะ ธรรมเหนื่อนั้น ชัดกันเลยๆ แล้วเวลาได้ผลขึ้นมา ก็สมเหตุ เหตุที่เราเด็ดเดี่ยวอาจหาญขนาดไหน ผลเป็นขึ้นมาๆ

ที่นี้เวลาดำเนินได้ผลมาเป็นลำดับ ย้อนหลังไปหาปฏิบัติของเราที่ดำเนินมา คุ่มค่ากันเลยๆ เฉพาะอย่างยิ่งเวลาจนตรอกจนมุม นี่ละจิตมันใช้สติปัญญาหมุนแก้ตัวออกรอดจนได้ๆ คนเราไม่ได้โง่อยู่ตลอดเวลา นะ ถึงเวลาจนตรอกจนมุมสติปัญญามันหากพิศตัวของมันขึ้นมาเอง แล้วผ่านไปได้ๆ

พุทธศาสนาเราเลิศเลอสุดยอดแล้วนะ ท่านทั้งหลายให้ปฏิบัติ ไม่มีที่ไหน ได้พิจารณาหมดแล้วในหัวใจนี้ ไม่อวด ไม่มีที่ไหนเป็นศาสนา เป็นเครื่องแก๊กิเลสของสัตว์โลก มีแต่โครงการของกิเลส แล้วสอนกันตามโครงการของกิเลส ใครจะเสกสรรตัวว่าเป็นศาสดาองค์ใดก็ตามเป็นเจ้าของศาสนาไหนก็ตาม มันมีแต่คัลลังกิเลสเป็นเจ้าของศาสนาเป็นศาสดา แล้วออกมาก็เป็นเรื่องของกิเลส ออกมาๆ ผู้รับฟังไป เชื่อถือก็เชื่อถือตาม

โครงการกิเลส มันก็สร้างทางวิภูวนเข้าไปเรื่อย ๆ สร้างบาปสร้างกรรมไปในตัวที่ถือศาสนา แล้วภาคภูมิใจ ว่าเขาไปสวรรค์อย่างนี้เป็นต้น พระพุทธเจ้าแม่แต่สัตว์เดรัจฉานท่านก็ไม่ให้ ว่า นี่ฆ่าเขาไปสวรรค์ ฆ่าคนแล้วได้ไปสวรรค์ฟังเอาซิ อย่างนี้ละ ให้พิจารณาเอา

นี่ละเรื่องคนมีกิเลสกับคนสิ้นกิเลส แม้แต่อยู่ในครรภ์ไม่ให้แตะ ฟังซินะ ท่านไม่ให้แตะ ท่านให้ความเสมอภาคเหมือนกันหมดเลย จิตดวงนั้น ๆ เหมือนกันกับจิตเรา แต่เวลานี้อยู่ในสภาพนั้นก่อน เปลี่ยนจากสภาพนี้ไปตามรูปตามการณ ตามกรรมดีกรรมชั่ว เป็นสัตว์ใหญ่สัตว์เล็กไปเรื่อย ๆ ขึ้นสวรรค์ชั้นพรหม ลงนรกอเวจีก็ได้ จิตดวงนี้นะ มันไม่ได้แน่นอนนะ เพราะฉะนั้นท่านจึงให้สั่งสมความดีไว้เพื่อประดับประดาตัวเอง เป็นที่ฟังของตัวเอง

เวลาตายแล้วคนมีความดีนี้มันกระหึ่มนะ ไม่ได้เดือดร้อน คนมีแต่ความชั่วนี้เดือดร้อนมาก ถึงจะว่าไม่เชื่อบุญเชื่อบาปก็ตาม มันหากเดือดร้อนอยู่ในตัวของมัน เพราะบาปอยู่กับหัวใจของผู้ทำ มันจะไม่เดือดร้อนยังงี้ มันบอกว่าไม่เชื่อบุญเชื่อบาปอย่างนี้ก็ตาม ตัวใจของมันนั่นแหละคือพินคือไฟเผาไหม้อยู่ นั่น ตัวที่ปฏิเสธบุญบาปนั่นละ ตัวที่มันร้อนที่สุดอยู่ในหัวใจของมัน เราจะไปเชื่อมันได้ยังงี้

ผู้ที่บำเพ็ญคุณงามความดี มรรคผลนิพพานมีหรือไม่มี ท่านไม่ถามใคร เชื่อใครหรือไม่เชื่อใคร เชื่อพระพุทธเจ้าองค์เดียวพอ อยู่ในนี้หมด พอบรรลุดวงขึ้นมาแล้ว ไม่ต้องไปถามหาพระพุทธเจ้าพระองค์ใด เสมอกันหมด นั่นเห็นไหม แล้วท่านไปถามใครละ ธรรมนั่นเองเปิดทางให้ องค์ศาสดาที่แท้จริงขึ้นภายในใจ

ให้พากันปฏิบัตินะ เรามีนิสัยวาสนา ถึงได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พบอรรถพบธรรม ให้พากันบำเพ็ญ ใ้เรื่องคนภายนอกที่มันไม่ดี ใครก็ตามเป็นฆราวาสเป็นพระก็ตามที่ไม่ดี อย่าเอามาเป็นแบบเป็นฉบับนะ พวกนี้พวกเลว ให้เอาคนดีเป็นแบบเป็นฉบับ คนเลวอย่าเอาเป็นแบบ ถ้าไม่อยากจมกับเขา ให้เอาความดีคนดีมาเป็นแบบเป็นฉบับ ทุกข์ยากลำบากก็ให้ฝ่าฝืน

การจะแก้กิเลส จะรบกับกิเลสต้องมีการฝืนกัน นอกจากกิเลสสิ้นไปแล้วไม่มีฝืน จะฝืนอะไรกิเลสตัวชี้เกียจก็ไม่เห็นมี ตัวขยันก็ไม่เห็นมี ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นหลักธรรมชาติแล้ว พอดีแล้ว จะว่าขยันก็ไม่ใช่ จะว่าชี้เกียจชี้คร้านก็ไม่มี เหล่านี้เป็นสมมุติทั้งหมด ธรรมชาตินั้นพอ พอเท่านั้นหมดแล้ว พออย่างเลิศเลอ นอกสมมุติอีก เอาละนะ พอ พูดเท่านั้นละ

มาจากวัดไหน (สมุทรสงครามครับ) อยู่วัดไหน (อยู่สำนักแม่กลองครับผม) สำนักแม่กลอง เอ้ ตรงไหนนะ เราไม่ค่อยได้เที่ยวทางสมุทรสงครามไม่ทราบ่วัดไหนมียังงี้

เป็นยังงี้ละ ฟังเทศน์วันนี้ พอเข้าใจอยู่หรือ (ครับผม) เอาให้ตึนะ ฟาดมันให้กิเลสขาด สะบั้นไปอยู่ไหนสบายหมด ลิ่นกิเลสแล้วมันไม่มีหมายที่เป็นที่ตาย หมายนั้นหมายนี้ไม่มีหมด เป็นปัจจุบันบริสุทธิ์ล้วนๆ อยู่ตลอด พอ อดีตไม่มี อนาคตไม่มี ปัจจุบันก็เป็นสมมุติลบลหมดเลย ท่านไม่เป็นกังวลกับอะไร พอ พอด้วยความเลิศเลออยู่กับจิต

ฟังเทศน์วันนี้ เข้าใจไม่ใช่หรือ พูดสั้นๆ ให้ฟังชัดเจน ไม่ได้ยกคาถาบาลี แปลว่าฉัน แปลว่าฉัน พอพูดอย่างนี้เราก็เคยได้พูดกับผู้กำกับเสมอ เวลาเราไปเทศน์นี้ เราจะไม่เทศน์ตามศัพท์ตามแสงตามธาตุ วิภัตติ ปัจจัยที่เราเรียนมา ที่นี้ท่านเหล่านั้นเรียนสิ่งนี้จนพูดให้มันเต็มยศเลย จนเป็นนอนแทะกระดาศ เข้าใจไหม มันติดปริยัติเสียมาก ที่นี้เราเรียนมาก็เรียนมาเหมือนกัน แต่เวลามาปฏิบัติมันปล่อยนั้นๆ เข้าสู่ความจริงๆ ล้วนๆ เวลาแปลนี้ ปึบ ใส่ความจริง ทางการแปลท่าน ในทางปริยัติท่านบอกว่า แปลได้ ๒ ประเภท ๑.แปลโดยพยัญชนะ ๒.แปลโดยอรรถ แปลโดยพยัญชนะนี้ แปลให้ถูกศัพท์ถูกแสงทุกสิ่งทุกอย่าง แปลโดยอรรถนี้ ตรงเป้งไปเลย เอาเนื้อๆ เลย

เวลาเราไปเทศน์ ยังถูกตำหนิจากพระผู้ใหญ่ที่ท่านเรียนปริยัติ ๘,๙ ประโยคก็มี พอเทศน์ออกมาแล้วว่า มหาบัวแปลผิดศัพท์ แทนที่เราจะมาวิตถวิจารณ์ว่าเราแปลผิดศัพท์ ไม่ได้วิตถ มีแต่ว่า โห ท่านติดปริยัติ ติดขนาดนี้เขี้ยวเหรอ สดสังเวชนะ โห ติดขนาดนี้ ท่านจะเอาธาตุ วิภัตติ.ปัจจัยตัวหนังสือนั้นหรือมาเป็นมรรคผลนิพพาน เป็นกิเลส มันไม่ใช่กิเลสไม่ใช่มรรคผลนิพพาน กิเลสอยู่ที่ใจ ธรรมะอยู่ที่ใจ แก่กันที่ใจ รู้กันที่ใจ พูดออกมาจากใจ มันจะผิดไปไหน ว้างนั้นพูดง่าย ๆ นะ เราเลยสดสังเวช อย่างนี้ละ ท่านจะว่าเราผิดไป เราก็ไม่ผิด ก็มันเป็นมหาด้วยกัน มันรู้หมดแล้วนี่ แต่ไม่ได้แปลตามมหาสะซี แปลก็แปลโดยอรรถไปเสีย ตรงแนวเลย

ทางปริยัติท่านก็บอกไว้ แปล ๒ ประเภท แปลตามพยัญชนะ แปลโดยอรรถ แต่เรามักมีแต่โดยอรรถ ฟุงๆ เลย ยิ่งพ่อแม่ครูจารย์ด้วยแล้วฝั่งเลยเขี้ยวนะ ก็อยู่กับท่านนี้ ท่านจะไปหาอุปหาค่าอะไร ไม่ใช่นอนแทะกระดาศ กิเลสมันไม่อยู่กระดาศมันอยู่ที่ใจ ธรรมก็ไม่ได้อยู่กระดาศ มันอยู่ที่ใจ ฟาดออกจากนี้ฝั่งเลย นั่น เป็นอย่างนั้นนะ ว่าแปลผิดศัพท์ บ้างอะไรบ้าง เรามันทำให้คิดเห็นผู้ที่เรียน โห ติดขนาดนี้นะติดปริยัติ เลยถือว่าปริยัติเป็นหนังสือ ธาตุ.วิภัตติ.ปัจจัย เป็นมรรคเป็นผลไปหมดเลย นั่นเป็นลิ่งเหล่านั้นต่างหาก มันไม่เป็นกิเลส ไม่เป็นธรรม นี้ละภาคปฏิบัติมันแยกกันทีนะ

ฟังเทศน์วันนี้ก็เข้าใจนะ พอเข้าใจหรือวันนี้เทศน์ เอาไปพิจารณา ให้ไปภาวนา ภาวนาพุทธโธๆ เอาสติติดกับคำว่า พุทธโธๆ ให้มันสงบไปดูซิ มันมีแต่ลิ่งแต่ค่างเต็มเนื้อเต็ม

ตัว ทั้งพระทั้งฆราวาส ไม่มีความสงบในใจ ถ้าธรรมเข้าไปบีบนี้ มันจะสงบ พอสงบแล้วเย็น พอเย็นบีบมันจะเห็นโทษแห่งความวุ่นวายของตัวเองจากกิเลสที่มันก่อกวนนั้น ว่าเทศน์จบ แล้วมันก็ไม่จบ เดียวขึ้นอีกแล้ว อย่างนั้นละเทศน์ธรรมะป่า ไม่ได้ยกครูละนะ

ผู้กำกับ หลวงตาครับ มีปัญหาธรรมะจากเว็บไซต์ของหลวงตา คนแรกนะครับ ผม ได้ติดตามคำสั่งสอนของหลวงตา และพยายามนำมาปฏิบัติชำระจิตใจ จากหยาบมาสู่ ละเอียด ผมขออนุญาตกราบเรียนผลต่อหลวงตาดังนี้ครับ

ข้อ ๑. ระยะเวลาหลังนี้ ผมเดินภาวนาพุทโธไปสักพักหนึ่ง รู้สึกจิตใจผ่องใสมาก ละเอียด บริสุทธิ์ใสจนเหมือนเป็นแก้ว มีแสงสว่างกระจายออกโดยรอบ ต่อจากนั้นก็พิจารณากาย แสงนั้นทะลุทุกรูขุมขน จนกายนั้นโปร่งแสง พิจารณากาย แยกเป็นธาตุดินน้ำลมไฟ ให้ แดกสลายเป็นผง เป็นละอองธุลีหมดไป แล้วพิจารณากระจายไปถึงแผ่นดิน ต้นไม้รอบข้าง ก็เป็นลักษณะผงธุลีเหมือนกัน มีครั้งหนึ่งรู้สึกเหมือน ทะลุออกจากโลกแผ่นดินที่เป็นธาตุ หยาบ เหมือนอยู่เหนือโลกมองลงมา จิตใจเหมือนอยู่ในอีกดินแดนหนึ่งซึ่งใสละเอียด ผม กำลังพิจารณา แยกความใสละเอียดนั้น ให้กระจายแยกออกจากกันครับ บางครั้งพิจารณา จิตใจแยกออกไปเรื่อยๆ จนเหมือนเป็นอนุ ละเอียดไปหมด จนทะลุเข้าไปเป็นความสว่าง รู้สึกสบายใจเป็นอย่างมาก มีความสบายมากครับ ผมใคร่ขอคำแนะนำสั่งสอนเพิ่มเติมจาก หลวงตาด้วยครับ

หลวงตา เท่าที่พิจารณามานี้ถูกต้องแล้ว ไม่มีที่ต่องติ ให้พิจารณาซ้ำๆ ซากๆ แต่ อย่าไปเอาอดีตมาเป็นอารมณ์ ให้พิจารณาตั้งใหม่ เป็นปัจจุบันเข้าใจไหม แล้วมันจะค่อย ชานิชานาญคล่องตัวไปเอง ถูกต้องแล้วที่เล่ามานี้

ผู้กำกับ ข้อ ๒. ในยามที่ผมไม่สบาย เป็นหวัด หรือคนข้างเคียงไม่สบาย เช่นเป็น หวัดเจ็บคอ ปวดหัว ผมได้พิจารณาแยกกาย แยกรูปออกจากกัน แยกออกจากกันแล้ว ได้ พบสิ่งแปลกปลอมที่แฝงอยู่ในรูปกายผม คาดว่าเป็นเชื้อโรค มีรูปนิมิตลักษณะต่างๆ กัน และนึกน้อมนำเจ้าโรคนั้นไปทิ้งถึงขยะบ้าง ทิ้งทะเลบ้าง สังเกตผลว่าทำให้หายเจ็บไข้ได้ อย่างรวดเร็ว ผมได้รักษาลูกสาวบ้าง รักษาตนเองบ้าง รักษาคนในครอบครัวบ้าง สังเกตว่า ได้ผลดีครับ การทำอย่างนี้เป็นการฝืนกรรมลิขิตหรือไม่ครับ และจะมีโทษภายหลังหรือไม่ ครับ หรือควรปล่อยให้เจ็บไข้เป็นไปตามธรรมชาติของเขาครับ

หลวงตา ถูกต้องแล้วนี่ เป็นไปตามนิสสัยนะ ไม่ได้เป็นอย่างนี้ทุกคนไป แต่สำหรับ รายของเรานี้ถูกต้องแล้วตามนิสสัยของเรา ตามแต่จะแยกแยะไปใช้ในเวลาใด เหมาะสมกับ ความถนัดใจของเราก็พิจารณาได้ ถูกต้อง

ผู้กำกับ ไม่เป็นการฝ่าฝืนกรรมลิขิตนะครับ

หลวงตา ไม่ฝืน

ผู้กำกับ ข้อ ๓. ผมได้นำธรรมะไปใช้ในการทำงาน พิจารณาแยกปัญหา แยกอารมณ์ออก ทำให้มีปัญญาใช้เหตุผลไม่ใช้อารมณ์โกรธขุ่นมัว ในการพูดในที่ประชุม ซึ่งทำให้การทำงานกับคนอื่น ๆ ที่ยุ่งยากซับซ้อน ได้รับความร่วมมือดีขึ้น สามารถทำให้งานลุล่วงไปด้วยดีครับ จาก ธีรวัฒน์

คนที่ ๒ ครับ ข้อ ๑. ขณะที่ผมนั่งภาวนาพุทโธ ลมหายใจเข้ากระทบปลายจมูก ภาวนาพุท ลมหายใจออกกระทบปลายจมูก ภาวนาโธ สติรู้อยู่ที่ปลายจมูก ซึ่งเป็นทางเข้าออกของลมที่มากกระทบครับ กระทบก็พิจารณาไปเรื่อย ๆ พยายามให้มีสติ รู้ลมที่มากระทบที่ปลายจมูกและคำภาวนา จนกระทั่งผ่านไปสักพักหนึ่ง เกิดเวทนาที่ขาครับ กระทบผมรู้สึกเริ่มปวดแต่สามารถทนได้ ก็ภาวนาพุทโธต่อไป แต่พอไม่นานก็ปวดมากขึ้นครับ กระทบผมจึงเปลี่ยนจากการภาวนาพุทโธ มาเป็นการพิจารณาร่างกาย แยกธาตุแยกชั้นธ โดยเฉพาะตรงที่ปวดครับ ซึ่งก็ทำให้ความปวดลดลงไป แต่ยังไม่หายขาดครับ ยังคงปวดอยู่ แต่กระทบทนได้ครับ กระทบก็เลยเปลี่ยนจากการพิจารณาร่างกาย มาเป็นการภาวนาพุทโธเหมือนตอนแรกครับ ที่กระทบได้กระทันหันมาตั้งกล่าวนี้นี้ ถูกต้องหรือไม่ครับ กระทบต้องพิจารณาแยกธาตุแยกชั้นธ จนให้ความปวดหายไปหมดหรือไม่ครับ แล้วค่อยกลับมาพิจารณาพุทโธต่อไปครับ จาก ไกรพล

หลวงตา ไม่ผิดละ ถูกต้องตามนิสสัยควรจะพิจารณาในแง่ใดเวลาใด นี่ก็พิจารณาอยู่ในวงแห่งธรรมที่ถูกต้องอยู่แล้ว ไม่ผิด

คนแรกพูดน่าฟัง มีหลักมีเกณฑ์ การภาวนานี้พิสดารมากนะ ที่เอามาพูดเหล่านี้พูดเพียงเท่าที่จะพอพูดได้ ๆ พอเข้าใจกันได้เท่านั้น ที่นอกจากนี้ ที่จะสุตวิสัยของผู้ฟังแล้วพูดหาประโยชน์อะไร แต่ความรู้นั้นไม่เป็นเช่นนั้น เต็มเหนี่ยวของความรู้ แล้วแต่มันจะรู้อย่างไร เห็นอย่างไรขึ้นมา ตลอดความสว่างไสวของจิตจะมีเหมือนกัน ทุกอย่างเราคาดไม่ถูกละ เป็นขึ้นมาแล้วก็รู้เอง

ผู้หญิงอินโดนีเซียชื่อ สันติ นำฟังนะ แกพูดดี ละเอียดเข้าไปโดยลำดับ นาน ๆ จะได้พูดกันทีหนึ่ง ดี ความรู้ความเห็นของแกแปลก ๆ ต่าง ๆ นำฟัง ตอนนั้นที่แกพูดถึงเรื่องเป็นนรกหรืออะไรถูกตัดตีนตัดมือนะ นำฟังนะ เราจึงแย้มออกบ้าง รับกันนิดหน่อย ไม่พูดมาก เพราะไม่ใช่เป็นทางแกก็เลสโดยตรง แต่มันนิสสัยอย่างนั้นเวลามันจะเป็นก็ปล่อยให้มันเป็นไป ๆ มันหากหักเข้ามาเอง แยกเข้ามาเอง

นักภวานานี้ เป็นนักพิสดารในธรรมทั้งหลายมาก ที่แต่ก่อนเราไม่เคยคาดเคยฝันว่าจะรู้จะเห็น เวลาอบรมใจเข้า ใจค่อยเบาบางออกจากสิ่งมัวหมองมืดตื้อทั้งหลาย แล้วมันจะค่อยแสดงแสงสว่างออกไปๆ เรื่อยๆ เป็นอย่างนั้นละ อย่างพระพุทธเจ้าเป็นศาสดาเอก โลกวิทู รู้แจ้งโลกนอก โลกในตลอดทั่วถึงหมดเลย เรียกว่า หมด นี่เป็นพุทธวิสัย สาวกวิสัย ท่านก็เต็มภูมิของท่าน ที่จะรู้แจ้งเห็นจริงในส่วนใด พอดีกับนิสัยวาสนาของท่าน แน่เป็น อย่างนั้น

อันนี้ก็กำลังเป็นอะไรอยู่เดี๋ยวนี้ละ นี่ยังไม่ได้รับคำตอบมาหรือยังไง เขากำลังติดต่อประชาชน (ยังเงียบอยู่ครับ) ทื่อ(ยังเงียบเฉยอยู่ครับ) นี่ทางเมืองชลฯ นิมนต์เราวันที่ ๓๐ ให้ไปพัตยา เราก็รับเรียบร้อยแล้ว แต่พอดีวันนี้ทางแม่ทัพภาค ๒ เขาก็มีงานทางโคราช วัดหลวงพ่อพุฒนั้นแหละ วัดศาลวัน เขาก็เคยพูดไว้แล้วว่า เขาจะนิมนต์เราไปในงานนี้ ทั้งสมเด็จพระนางเจ้าก็นิมนต์ ว่างั้น เขานิมนต์มาแล้วก็ทูลเชิญเสด็จสมเด็จพระนางเจ้ามา เราก็ยังนิ่งๆ เรายังไม่ได้พูดยังงี้ แต่เมื่อเช้าที่แม่ทัพภาค ๒ มา พูดถึงเรื่องว่า ถ้ามามาว่า เราว่างหรือไม่ว่างอะไรนะ

ผู้กำกับ เขากราบทูลสมเด็จพระนางเจ้าฯ ก็ถามว่า หลวงตาไปหรือเปล่าครับ ถ้า หลวงตาไป พระองค์ก็จะเสด็จ ถ้าหลวงตาไม่ไป ท่านไม่เสด็จครับ

หลวงตา วันที่ ๓๐ ก็พอดีเรามีงานนะ เขาจะนิมนต์เราวันที่ ๓๐ เราไม่ว่าง ที่นี้ อันที่นิมนต์เรานั้นแหละ จะไปนี้วันที่ ๓๐ เขาก็ทูลเชิญเสด็จสมเด็จพระนางเจ้าฯ ที่ภูพาน ท่านก็รับสั่งมาว่า หลวงตาจะไปไหม จะมานี้ไหม ถ้าหลวงตามา ท่านจะเสด็จมา ถ้าหลวงตาไม่มา ท่านก็ไม่มา เอาอีกแล้ว ที่นี้ปัญหามันอยู่ที่นี้ กำลัง เขาอาจจะไปติดต่อทางพัตยาก็ได้นะ (ครับผม) แต่ยังไม่ได้รับคำตอบ เพราะจากนี้ไปถึงวันที่ ๓๐ ก็ยังมีอีกหลายวัน ถ้าเขาขอทางนี้ได้ เขาจะนิมนต์เราไปนั้น พร้อมทั้งทูลสมเด็จพระนางเจ้ามาในงานนี้ เพราะวันที่ ๓๑ ท่านก็จะเสด็จกลับจากภูพาน มากรุงเทพฯ ไร่เราก็จะออกจากวัดนี้ไปอุดรฯ เดี๋ยวนี้ กำลังฟังอยู่

เราไปถึงโคราชแล้วก็ย้อนกลับมาอีก วันที่ ๓๐ วันที่ ๓๑ ก็ไปโคราชอีกลงอุดรฯ อันนี้ก็ถ้าสมมุติว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯเสด็จมาวัดศาลวัน ก็ย้อนกลับไปภูพานอีก วันหลังก็เสด็จมาอีกนั่นมันก็แบบเดียวกันกับเรา เอ้อ มันลำบากนา ที่นี้วัดศาลวันเราก็ช่วยสงเคราะห์ มากต่อมากแล้ว แล้วไม่พ้นที่จะมาผูกพันเราอยู่ตลอดนะ เทศน์ในงานที่จะสร้างเจดีย์นี้ก็ เทศน์หาทุนหารอนันนั้นแหละ ก็นิมนต์เรามาเทศน์ให้ เราก็เลยมาเทศน์ให้ ดูเหมือนได้เงิน

สองล้านกว่าๆ เราก็มอบให้เลย แล้วมีอะไรอีกยุ่งกับเราอยู่เรื่อยๆ นะ เจตีย์นี่ก็ไม่พ้นละ เรื่องอะไรต่ออะไร ก็ต้องอาศัยเราอีกแหละ

วันนี้เทศน์ประมาณสักกี่นาที (๕๕ นาทีครับ) ๕๕ โถๆ นานอยู่

เราเป็นห่วงคลังหลวงของเรา เราจึงได้พยายามในเวลาที่เรามีชีวิตอยู่ ถ้าเราตายไปแล้ว ไม่อยากคุย มันจะไม่ได้แน่ ตั้งแต่ก่อนมันก็ยังไม่เคยได้ใช้ไหมล่ะ พอเวลาออกช่วยชาติทำไมมันได้ เราตายแล้วใครจะมาให้ล่ะ เราไม่มาขอ เราตายไปแล้วเขาก็ไม่ให้ละซี เราอยู่นี้ ขอเช่าขอเย็น เคาะกระเป๋าดู มีทองไหม เดียวนี้เราไม่ได้ใช้แบบนี้ แต่ก่อนตีกระเป๋านั้นกระเป๋านี้ ไหนทอง ไหนดอลลาร์ ดีเรื่อยแหละ เดียวนี้ลด มีแต่เพียงว่า เรียนให้ทราบ เผด็จให้ทราบ และออกอันไปด้วยกัน อีกอย่างหนึ่งก็เวลาเจอกัน ก็เบาๆ เคาะกระเป๋านี้ก็จะว่างั้นอีก มันมีหลายแบบนี้เรา เราได้ทองคำเข้าสู่คลังหลวงเราพอใจ ตายเมื่อไรหายห่วง เราคิดอย่างนี้ เพื่อลูกหลานของเรา ต่อไปจะได้มีหลักมีเกณฑ์ อบอุนั่นละ จึงได้อุทิศทรัพย์พยายาม เวลาที่มีชีวิตอยู่และกาลอันควรที่เราพอจะได้ เราก็อยากได้ ให้พร ที่นี้เลิกกันละนะ

ชมถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาของหลวงตามกำหนดการ ได้ที่

www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th